

Analýza percepcie urbánneho prostredia ako základ marketingovej stratégie orientovanej na rezidentov

Prípadová štúdia mesta Prešov

Kvetoslava Matlovičová

Abstrakt

Štúdia ponúka istý využiteľný empirický materiál, pre hodnotenie percepcie kvality urbánneho prostredia ako základ marketingovej stratégie orientovanej na rezidentov. Analyzuje vnímanie vybraných atribútov územia mesta Prešov jej obyvateľmi. Hlavným cieľom príspevku bolo vytvorenie tzv. preferenčnej mentálnej mapy Prešova, ktorá spolu s komparáciou vnímania ďalších hodnotených atribútov, môže tvoriť základ pre klientsky orientovaný manažment územia, pretože to akým spôsobom ľudia konkrétne územie vnímajú, môže ovplyvňovať ich správanie a v konečnom dôsledku aj prosperitu územia.

Kľúčové slova: percepcia územia, mentálna mapa, marketing územia

1 Úvod

Prechod k post-industriálnej spoločnosti priniesol zmeny v mnohých oblastiach jej fungovania a zásadným spôsobom mení podmienky urbánneho plánovania a manažmentu. Posledné desaťročie sme svedkami stále intenzívnejšieho ovplyvňovania sociálneho rozvoja ekonomickou a kultúrnou globalizáciou, európskou integráciou, narastajúcou mobilitou, deindustrializáciou a rastúcim významom sektoru služieb, kreatívneho či kultúrneho priemyslu. (Olsson, Berglund 2009). V duchu meniacej sa paradigmy územného rozvoja dochádza k prehodnocovaniu cieľov ekonomického rozvoja v súlade s novým pohľadom na významné prvky charakterizujúce atraktivitu územia a jeho konkurencieschopnosť.

2 Marketing územia orientovaný na obyvateľov územia

Napriek nepretržitému nárastu populácie na globálnej úrovni, je Európa konfrontovaná s problémom poklesu pôrodnosti a starnutím populácie, ktoré je v mnohých regiónoch kompenzované imigráciou. Faktom však zostáva, že približne jedna tretina územia Európy dlhodobo vykazuje úbytok obyvateľov (Klingholz 2009). Ako poznamenáva R. Klingholz (2009, tiež Hospers 2011) ide zväčša o periférne územia s málo výkonnou ekonomikou, ktoré sú poznačené nielen procesmi starnutia ich obyvateľov a nízkou fertilitou, ale tiež tzv. drenážou mozgov, t.j. odchodom vysokokvalifikovanej pracovnej sily, hlavne mladších vekových kategórií, do centier rozvoja.

V tomto smere je namiesto otázky či akceptovať prebiehajúce metropolizačné procesy ako nezvratné alebo s nimi bojovať a pokúsiť o zabezpečenie konkurencieschopnosti a následného rastu prostredníctvom vytvárania vhodných podmienok pre obyvateľov, investorov, turistov a ostatných aktérov miestneho rozvoja aj v periférnych územiach? Podľa Hospersa (2011) sa väčšina lídrov menej rozvinutých území snaží viac či menej úspešne bojovať o svoj rozvoj, pričom využíva všetky dostupné prostriedky, ktoré by im mohli zabezpečiť zviditeľnenie, respektíve by im pomohli doslova „dostať sa na mapu ako miesto, ktoré má čo ponúknuť, ale málokto o tom vie“. V tomto kontexte patrí medzi najviac využívané nástroje územný marketing. Aj napriek tomu, že je jeho podstata u širokej verejnosti často nesprávne zužovaná len na jeho „viditeľné“ komponenty spojené s propagáciou konkrétneho územia, predsa len

ide o omnoho širší komplex aktivít. Najčastejšie je označovaný aj ako strešný územný rozvojový koncept, pokúšajúci sa o koordináciu súboru rozvojových stratégií predovšetkým z pohľadu troch kľúčových cieľových skupín: podnikateľov, turistov a nových obyvateľov. V praxi sa preto pomerne často stretávame s jeho chápaním ako súboru ponukovo orientovaných aktivít, zameraných na vonkajšie prostredie, teda ako činnosti smerujúce k „predaju území“ vo vzťahu k vyššie uvedeným kľúčovým segmentom.

Olsson, Berglund (2009) však upozorňujú na to, že takýto prístup ignoruje veľmi dôležitý segment - súčasných rezidentov. Zdôrazňujú teda, že územný marketing by mal byť chápaný skôr ako súbor dopytovo orientovaných aktivít zameraných na uspokojovanie potrieb a požiadaviek tak externého ako aj interného trhového prostredia, teda aj na tých obyvateľov, ktorí v danom území už žijú resp. pracujú.

Napriek zjavnej popularite konceptu marketingu v územnoplánovacej praxi je v odbornej literatúre podrobovaný aj kritike. Medzi hlavnými argumentmi sú uvádzané jeho možné dôsledky na urbánne prostredie ako napr. jeho prílišná komodifikácia; často výrazná diskrepancia medzi prezentovaným imidžom územia a vlastnou realitou; či štandardizácia urbánnej obnovy vedúca k uniforme a zotieraniu rozdielov; resp. necitlivé potláčanie autenticity územia (Olsson, Berglund 2009). Potenciálnym dôvodom odmietania konceptu môže byť investovanie do „imidžotvorných projektov“, ktorých benefit si príslušníci miestnych komunít alebo nimi volení zástupcovia neuvedomujú (napr. Kaplického kontroverzný projekt budovy národnej knižnice v Prahe, súkromná iniciatíva na výstavbu najvyššej sochy Ježiša Krista v Prešove). Komodifikácia priestoru súvisí čiastočne aj s transformáciou verejných priestorov na súkromné s následnou „klubovou separáciou“ vedúcou k prehľbovaniu sociálnej polarizácie (napr. gated communities). Nevôľu miestnych komunít vyvoláva tiež preferencia externých trhových segmentov (turisti, potenciálni podnikatelia, noví obyvatelia) pred internými, t.j. autochtónnymi podnikateľmi alebo obyvateľmi (Sandercock 2003; Eisinger 2000; Fainstein and Judd 1999; Zukin 1995).

Dôležitou súčasťou marketingových plánov zameraných na interné prostredie územia a v rámci neho na obyvateľov býva stratégia zlepšenia kvality života jeho obyvateľov. Z pohľadu konkurencieschopnosti územia ide vytvorenie takých podmienok pre život, ktoré budú schopné uspokojiť potreby cieľových segmentov lepšie ako iné územia súťažiacie o ich priazeň. Zabezpečenie vysokej kvality života je tak možné označiť za primárny cieľ verejnej politiky. No nezriedka sme svedkami vytvárania len akejsi pozitívnej, ale v skutočnosti často bezobsažnej ilúzie, ktorá je vhodným doplnkom predvolebných kampaní. Dôvodom je komplikovanosť a často aj nemožnosť identifikácie komponentov kvality života. Prílišná subjektivita a multidimenzionalita je kritikmi nezriedka uvádzaná ako prekážka seriózneho hodnotenia na báze merateľných atribútov, ktoré by ju dokázali jednoznačne určiť a porovnávať. Uvedený charakter takpovediac implikuje preferenciu kvalitatívnych metód hodnotenia fenoménu a naznačuje, že akýkoľvek pokus o vyčerpávajúcu analýzu (nech už je použitá akákoľvek metodika hodnotenia) bude len neúplným pokusom o odmeranie nemerateľného. No napriek tomu sú štúdie, ktoré sa o to pokúšajú veľmi žiadané a tešia sa veľkej popularite u širokej verejnosti, pretože ponúkajú síce neúplný a nepresný, no predsa len istým spôsobom kvantifikovateľný údaj pre následné porovnávanie.

Predkladaný príspevok si preto nekladie za cieľ vo väčšej či menšej miere komplexne zhodnotiť kvalitu života obyvateľov mesta Prešov. Ponúkame však istý využiteľný empirický materiál, pre zhodnotenie percepcie kvality prostredia bývania, resp. atraktivity mesta Prešov pre život, ktoré sme zisťovali u jeho obyvateľov. Analyzujeme výlučne mäkké dáta, získané vlastným terénnym šetrením.

Iné atribúty mesta, ktoré dokresľujú celkovú kvalitu života ako aj predpoklady pre rozvoj stratégie jeho značky, sme podrobne hodnotili v skorších prácach - Matlovičová (2009, 2010, 2011), Matlovičová, Sovičová (2010), Matlovičová, Matlovič (2009), Matlovičová, Matlovič, Némethyová (2009).

3 Prípadová štúdia mesta Prešov

a) Metodika výskumu

Naše empirické zisťovanie bolo realizované v meste Prešov, ktoré je tretím najväčším mestom v SR (91 000 obyvateľov) a administratívnym centrom Prešovského kraja, ktorý leží v severovýchodnej časti Slovenska a hraničí s Poľskom a Ukrajinou. Cieľovú populáciu sme rozdelili do dvoch skupín a následne aj dvoch takmer súbežne prebiehajúcich zisťovaní. Samotný zber dát prebiehal v novembri a decembri 2007.

V prípade prvého zisťovania sme pri stanovovaní výskumnej procedúry vychádzali z výsledkov sčítania obyvateľov, domov a bytov vykonaného ŠÚ SR v roku 2001, podľa ktorého tvorila cieľová skupina 66 736 obyvateľov. Pri konštrukcii vzorky sme zvolili metodiku kvótného výberu s troma viazanými kvótnymi znakmi: pohlavie, vek a miesto trvalého bydliska (na základe uvedenia adresy trvalého pobytu bol následne stanovený príslušný urbanistický obvod). Túto skupinu respondentov sme označili ako „Prešovčania“ a tvorilo ju spolu 1004 respondentov starších ako 19 rokov s trvalým bydliskom v meste Prešov (1,5 % cieľovej populácie).

Druhou oslovenou skupinou boli študenti maturitných ročníkov všetkých gymnázií a stredných odborných škôl s maturitou na území mesta Prešov bez ohľadu na ich vek a miesto bydliska (aj keď oba atribúty boli predmetom zisťovania). Vychádzali sme z údajov Ústavu informácií a prognóz Ministerstva školstva SR (UIPŠ), podľa ktorého bol aktuálny evidovaný počet študentov maturitných ročníkov v Prešove k 1.1.2007 spolu 1863. Rozhodli sme sa preto osloviť celú skupinu maturantov. Z uvedeného počtu sme získali odpovede od 751 študentov, čo predstavovalo 40,3 % ich celkového počtu.

Pre potreby analýzy intraurbannej priestorovej diferenciácie sme použili urbanistické obvody ako najmenšie územné jednotky, za ktoré boli dostupné relevantné dáta. Nakoľko uvedené jednotky vykazujú výrazne diferencovanú hustotu zaľudnenia, obmedzili sme kvôli korektnosti niektoré analýzy len na najhustejšie obývané územia mesta, za ktoré sme disponovali dostatočným počtom respondentov.

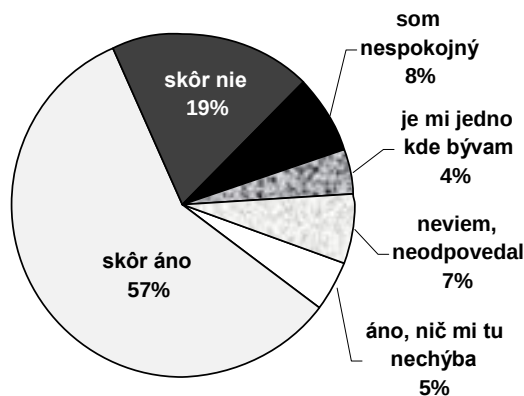
b) Výsledky a diskusia

Percepcia atraktivity mesta Prešov študentmi maturitných ročníkov

Mesto Prešov leží v regióne, ktorý patrí medzi periférne územia Európskej únie, ktoré napriek relatívne stabilnej demografickej štruktúre v poslednom desaťročí, čelí výzve udržať mladú vysokokvalifikovanú skupinu obyvateľov v meste. Zvyšujúca sa miera mobility a stále pretrvávajúci nedostatok pracovných príležitostí pre vysokokvalifikovanú pracovnú silu v Prešove a okolí je faktorom, ktorý núti mladých vzdelaných Prešovčanov (a žiaľ aj ďalšie skupiny Prešovčanov) odchádzať z mesta za prácou na západné Slovensko alebo do zahraničia. Uvedené ekonomické faktory patria medzi najdôležitejšie argumenty, ktorými zdôvodňujú mladí a vzdelaní Prešovčania odchod z mesta, čo potvrdil aj nami realizovaný prieskum.

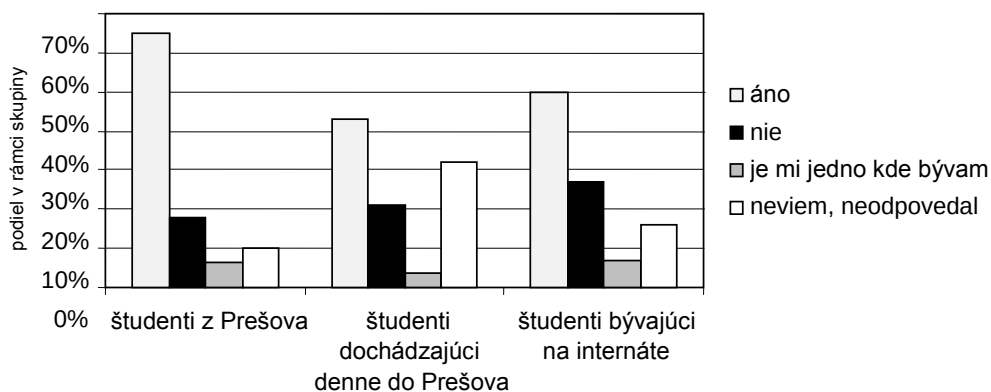
Pri všeobecnom hodnotení spokojnosti so životom v meste sa 30 % opýtaných maturantov vyjadrilo, že sú nespokojní a 62 % že sú skôr spokojní (graf 1). Vyššia nespokojnosť bola zistená v prípade študentov s trvalým bydliskom mimo Prešova (graf 2).

Graf 1: Ste spokojný so životom v meste Prešov? (získovanie u skupiny „maturanti“)

Zdroj: vlastný empirický výskum

Graf 2: Spokojnosť zo životom v meste Prešov podľa bydliska maturantov

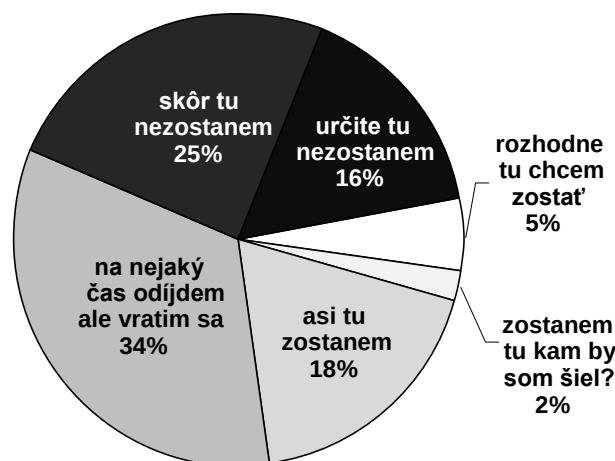
Zdroj: vlastný empirický výskum

Celková spokojnosť sa prejavuje aj v oblasti vnímania perspektívy rozvoja, keďže viac ako polovica (57 %) z oslovených maturantov vníma vyhliadky mesta na jeho ďalší rozvoj ako sľubné a ďalších 17 % je dokonca s určitosťou presvedčených, že život v meste sa rozhodne zlepšuje. V tomto prípade je zrejmá aj väčšia miera lokálpatriotizmu a optimizmu v hodnotení u študentov bývajúcich v Prešove. Ich postoj je do istej miery závislý aj od miery záujmu o dianie v meste, pretože tí respondenti, ktorí deklarovali aktívne monitorovanie diania v meste, sú v prevažnej miere (viac ako 80 %) presvedčení, že život v meste sa zlepšuje. Ich podiel však postupne s ochabujúcim záujmom o dianie v meste klesá a naopak pribúda podiel skeptikov. Na základe toho možno vysloviť tvrdenie, že u oslovenej skupiny študentov je ich presvedčenie o rozvojových perspektívach ovplyvnené aj mierou informovanosti.

Z celkového počtu 751 oslovených maturantov, až 75 % uviedlo, že plánuje z Prešova odísť. Toto nepriaznivé zistenie zmiernuje fakt, že z uvedeného počtu 34 % pripúšťa, že sa po nejakom čase do mesta vráti (ide zväčša o tých študentov, ktorí plánujú opustiť mesto iba z dôvodu vysokoškolského štúdia a po jeho ukončení plánujú návrat). Iba štvrtina

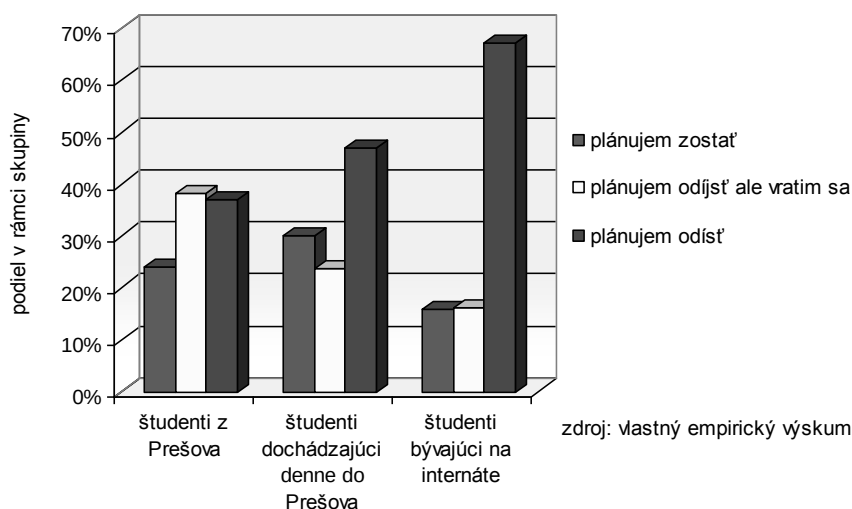
z oslovených neuvažuje o odchode z mesta (graf 3). Najviac študentov, ktorí neplánujú zostať v Prešove je spomedzi tých, ktorí v Prešove bývajú iba prechodne na miestnych internátoch (65 %) (graf 4). Čo však pre Prešov vyznieva nepriaznivejšie je, že svoju budúcnosť v meste neplánujú predovšetkým študenti, ktorí sa označili ako „najlepší“ v rámci sebareflexie dosahovaných študijných výsledkov (graf 5). Pri analýze odpovedí podľa typu strednej školy, ktorú respondenti navštevujú, sa ukazuje približne o 10 % nižší záujem zotrvať v budúcnosti v meste u gymnazistov (graf 6, 7) v porovnaní so študentmi iných typov stredných škôl.

Graf 3: Plány prešovských maturantov do budúcnosti

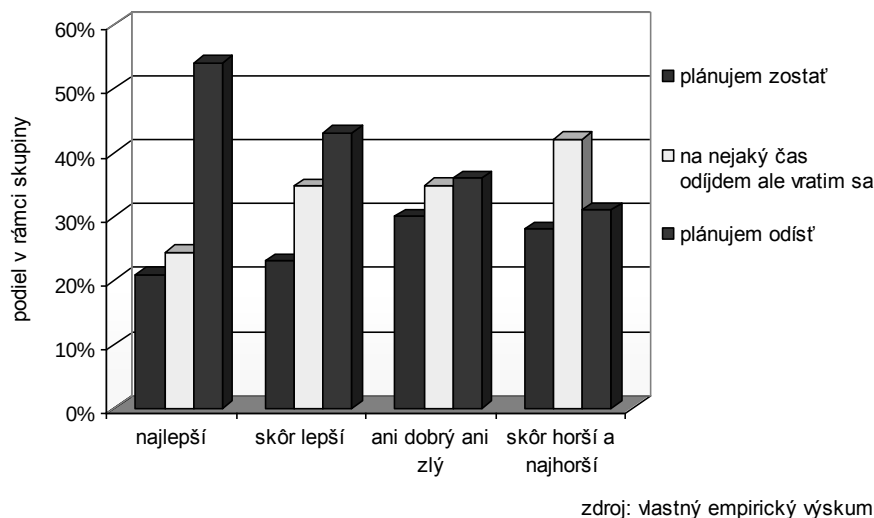

Zdroj: vlastný empirický výskum

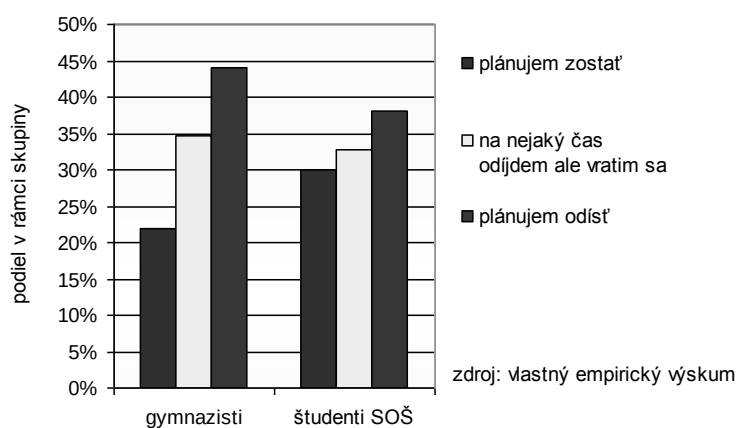
Graf 4: Plány Prešovských maturantov do budúcnosti z pohľadu miesta ich bydliska

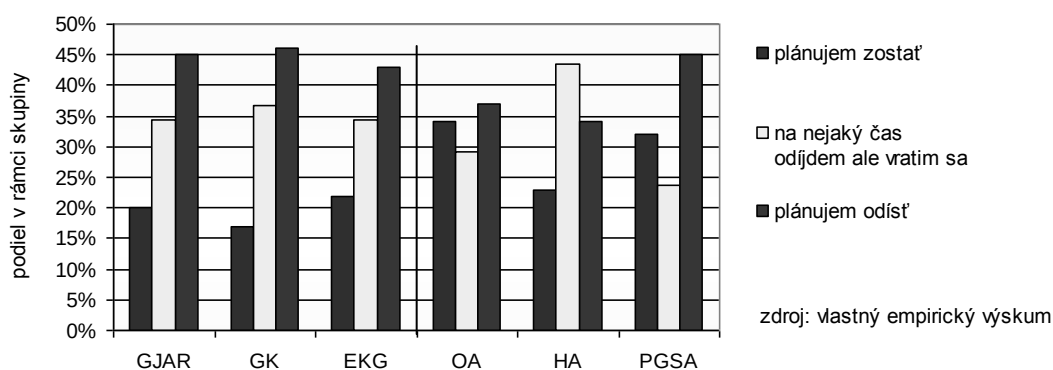
Graf 5: Plány prešovských maturantů do budúca podľa sebareflexie študijných výsledkov

Graf 6: Plány prešovských maturantů do budúca podľa typu navštevovanej školy

Graf 7: Plány prešovských maturantů do budúca podľa vybraných škôl

GJAR – Gymnázium Jána Adama Raymana, Prešov

OA – Obchodná akadémia Volgogradská 3 v Prešove

GK – Gymnázium Konštantínova 2 v Prešove

HA – Hotelová akadémia Baštová 32 v Prešove

EKG – Evanjelické kolegiálne gymnázium v Prešove

PGSA – Pedagogická a sociálna akadémia v Prešove

Kvalita ponuky mesta tvorí dôležitý prvok v procese rozhodovania jeho rezidentov, či v meste ostať alebo uprednostniť iné, ktoré lepšie napĺňa predstavy o optimálnych podmienkach pre život. Primátorom mesta prezentovaný plán mestskej samosprávy zastaviť odliv mladej vysokokvalifikovanej skupiny obyvateľov sa nateraz ukazuje ako nesmierne ambiciózny. Aj keď doposiaľ realizované prorozvojové aktivity sú vnímané obyvateľmi mesta veľmi pozitívne, ešte stále nie sú dostatočným dôvodom na prehodnotenie zámerov mladej generácie spojiť svoju budúcnosť s Prešovom.

Percepcia intraurbánnej kvality prostredia bývania

Motívom realizácie percepčných prieskumov uvedeného typu je snaha o získanie istého druhu reflexie geografického priestoru z pohľadu jeho užívateľov. Ide teda o istý druh tzv. mentálnych máp území, ktoré predstavujú vysoko subjektívne a často od reality aj veľmi vzdialené obrazy fyzického prostredia (v našom prípade urbánneho). Pre klientsky orientovaný manažment územia predstavuje tento druh informácií dôležitý komponent ovplyvňujúci rozhodnutia vo vzťahu k plánovaniu jeho ďalšieho rozvoja. To akým spôsobom ľudia konkrétne územie vnímajú môže ovplyvňovať ich správanie a v konečnom dôsledku aj prosperitu územia. Napr. v kontexte intraurbánnej diferenciácie môže už len samotná dobrá adresa sídla spoločnosti predstavovať istý nehmotný benefit v podobe automaticky získanej dobrej reputácie. Pochopiteľne, že veľmi podobne to funguje aj v prípade súkromnej adresy jednotlivcov, ktorá môže naznačovať majiteľov sociálny a ekonomický status. Mohli by sme teda povedať, že percepcia je v praxi pre nás často oveľa dôležitejšia ako realita samotná. Mnohokrát dokonca nahrádza alebo dopĺňa absentujúce informácie v procesoch rozhodovania (napríklad pri výbere lokality pre kúpu bytu, či sídla spoločnosti). Uvedené dôvody teda potvrdzujú relevantnosť jej skúmania a naznačujú využitie získaných dát v územnoplánovacej praxi.

Hlavným cieľom nášho zisťovania bolo teda vytvorenie tzv. preferenčnej mentálnej mapy Prešova, ktorú nie je možné porovnať so skutočnosťou, či inak hodnotiť jej správnosť a mieru zhody s realitou (Siwek 2011), pretože je vytvorená na základe spriemerovaných subjektívnych hodnotení oslovených respondentov.

Ktoré časti mesta Prešov sú teda podľa jeho obyvateľov najlepšie na bývanie? Hneď na úvod je potrebné poznamenať, že aj náš výskum potvrdil platnosť prvého geografického zákona priestorovej autokorelácie tak ako ho formuloval v roku 1970 Waldo R. Tobler: „*everything is related to everything else, but near things are more related than distant things*“, t.j., že „*všetko súvisí so všetkým ostatným, ale blízke veci súvisia viac ako vzdialené*“, čo v našom prípade znamená, že väčšina respondentov mala tendenciu k priaznivejšiemu hodnoteniu svojho bezprostredného okolia, pretože ho pozná lepšie a dôvernejšie ako iné vzdialenejšie. Určitá časť (7 % z opýtaných respondentov zo skupiny Prešovčania – starší ako 19 rokov) dokonca vôbec nebolo schopných posúdiť iné časti mesta s odôvodnením: „*neviem, nepoznám iné štvrte*“. V prípade tejto skupiny respondentov (hodnotili len miesto bydliska) išlo teda skôr o vyjadrenie ich názoru na otázku: „*ako ste spokojný so svojim terajším miestom bydliska?*“. Z uvedenej skupiny až 99,4 % odpovedalo, že veľmi dobre až výborne. Ide o ľudí, ktorí neuvažujú o zmene bývania a preto sa nezaujímajú o iné štvrte mesta. Pre týchto respondentov nie je dôležité, kde sa ich bývanie nachádza (explicitne to uvádzali v svojich odpovediach) ale to, že vôbec nejaké majú a teda na podobné otázky odpovedia zväčša pozitívne. Ako príklad uvádzame poznámku jedného z respondentov: „*ak ma dnes človek suchý, teplý byt (domov) v ktorejkoľvek časti mesta je šťastný*“.

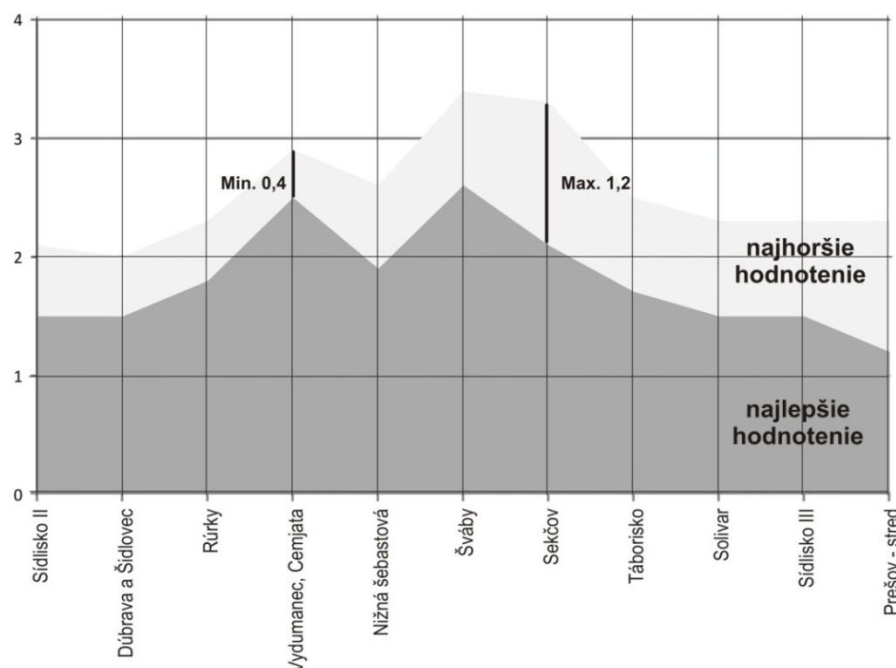
Tabuľka 1: Hodnotenie úrovne bývania v jednotlivých častiach mesta

Hodnotená časť mesta Bydlisko	Prešov - stred	Sídlisko II	Sídlisko III	Sídlisko Sekčov	Sídlisko Šváby	Táborisko	Dúbrava a Šidlovec	Rúrký	Solivar	Nižná Šebastová	Vydumanec, Cemjata
Za mlynským náhonom a Prešov – stred	1,2	2,0	2,1	3,1	3,2	2,5	2,0	2,3	2,3	2,6	2,6
Sídlisko II	2,0	1,5	1,8	3,3	3,4	2,4	2,0	2,0	2,1	2,3	2,6
Sídlisko III	2,3	1,9	1,5	3,3	3,4	2,2	1,7	1,9	2,1	2,4	2,7
Sídlisko Sekčov - sever	2,0	2,0	2,0	2,5	3,1	2,4	1,7	1,9	1,8	2,0	2,6
Sídlisko Sekčov - juh	2,2	2,1	2,0	2,1	3,2	2,5	1,8	2,1	2,1	2,6	2,9
Sídlisko Šváby	2,1	1,8	2,1	2,6	2,6	2,3	1,6	1,7	1,4	1,9	2,8
Táborisko	2,0	2,1	2,0	3,2	3,3	1,7	1,7	1,8	1,9	2,6	2,6
Dúbrava a Šidlovec	1,8	2,1	2,1	2,9	3,2	2,5	1,5	1,8	2,3	2,5	2,9
Solivar	2,1	2,1	2,3	2,8	2,8	2,0	1,8	1,9	1,5	2,1	2,5
<i>Variačné rozpätie</i>	1,1	0,6	0,8	1,2	0,8	0,8	0,5	0,5	0,8	0,7	0,4
<i>Variačný rozptyl</i>	0,091	0,036	0,045	0,149	0,064	0,066	0,025	0,029	0,094	0,067	0,019
<i>Smerodajná odchýlka</i>	0,32	0,201	0,226	0,409	0,269	0,273	0,167	0,18	0,324	0,274	0,145
Výsledné hodnotenie	2,0	2,0	1,9	3,0	3,2	2,3	1,8	2,0	2,1	2,4	2,7

Stupnica hodnotení: 1 - vynikajúce na bývanie, 2 – skôr dobré na bývanie, 3 – skôr zlé na bývanie, 4 – rozhodne zlé na bývanie

Zdroj: vlastný empirický výskum

Za najlepšiu štvrť na bývanie považujú Prešovčania vilovú štvrť Šidlovec a Dúbravu. Zo sídlisk je najlepšie hodnotené Sídlisko III. Naopak za najhoršiu adresu na bývanie je považované sídlisko Šváby spolu so sídliskom Sekčov. Najvyrovnanejšie bola hodnotená mestská časť Vydumanec a Cemjata - variačné rozpätie má najnižšiu hodnotu 0,4 rovnako aj rozptyl a smerodajná odchýlka (tab. 1). Pomerne vysoký stupeň zhody v hodnotení bol pri Dúbrave, Šidlovcovi a Rúrkach (rozptyl 0,03 resp. variačné rozpätie 0,5). Naopak najmenšiu mieru zhody vyvolalo u respondentov hodnotenie sídliska Sekčov (variačný rozptyl: 0,149, variačné rozpätie: 1,2, smerodajná odchýlka 0,41) a centra mesta (Prešov-stred: variačný rozptyl: 0,091, variačné rozpätie: 1,1, smerodajná odchýlka 0,32). Graf 8 znázorňuje variačné rozpätie pre všetky hodnotené štvrte mesta. Zvýraznené sú extrémne hodnoty.

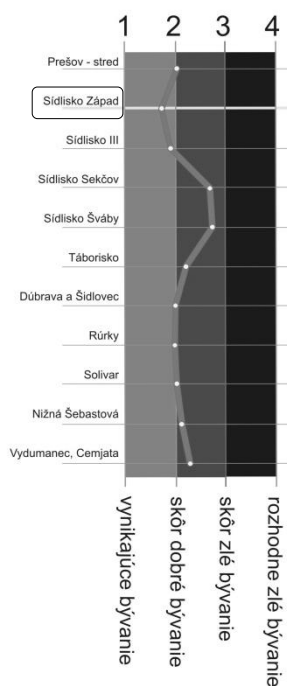
Graf 8: Variačné rozpätie priemerných hodnôt klasifikácie úrovne bývania v jednotlivých častiach mesta

Zdroj: vlastný empirický výskum

Analýzou hodnotení vzťahujúcich sa k miestu bydliska (označené hrubým orámovaním v tabuľke 1), sme zistili, že obyvatelia jednotlivých štvrtí mesta (okrem Švábov a Sekčova) hodnotia svoju mestskú časť (miesto ich aktuálneho bydliska) ako najlepšiu štvrť na bývanie v meste. Pre obyvateľov Švábov je najlepším miestom na bývanie v Prešove Solivar a pre Sekčovčanov Dúbrava a Šidlovec. Na základe toho možno vysloviť záver, že samotní obyvatelia príslušnej časti mesta majú k nej omnoho priaznivejší postoj ako obyvatelia iných častí mesta. Toto tvrdenie je najzreteľnejšie v prípade Sekčova. Obyvatelia Sídliiska III a Sídliiska II mu priradili priemerné hodnotenie 3,3, čo na našej stupnici označuje miesta skôr zlé na bývanie, avšak samotní Sekčovčania ho klasifikovali na 2,5 a v prípade Sekčova-juh na 2,1 bodu, teda ako miesta skôr dobrého na bývanie. Názornejšie spomínané klasifikačné disproporcie znázorňuje séria grafov 9 - 17, ktoré podrobne analyzujú hodnotenia jednotlivých častí mesta podľa miesta bydliska respondentov (v každom grafe je zvýraznené hodnotenie tej časti mesta, ktorá je zároveň miestom bydliska príslušnej skupiny respondentov).

Graf 9

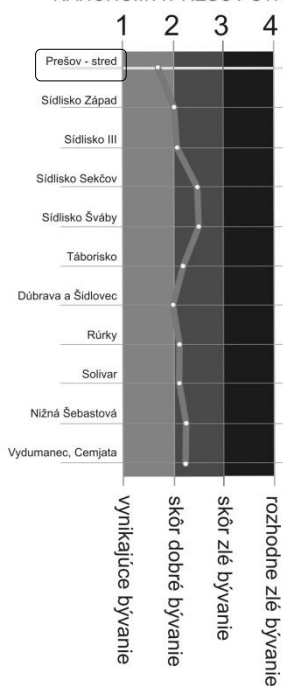
KTORÉ ČASTI MESTA PREŠOV
POVAŽUJETE ZA NAJLEPŠIE NA BÝVANIE?
HODNOTENIA OBYVATEĽOV SÍDLISKA ZÁPAD

zdroj: vlastný empirický výskum

Graf 10

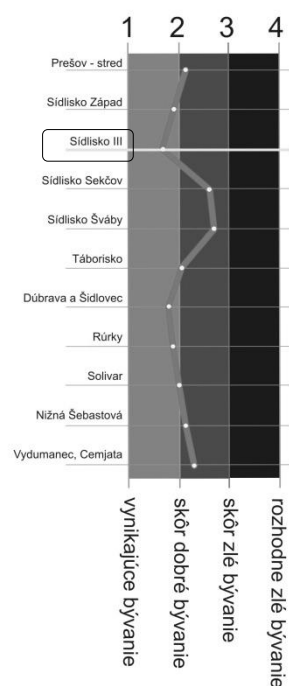
KTORÉ ČASTI MESTA PREŠOV
POVAŽUJETE ZA NAJLEPŠIE NA BÝVANIE?
HODNOTENIA OBYVATEĽOV ZA MLYNSKÝM
NÁHONOM A PREŠOV STRED

zdroj: vlastný empirický výskum

Graf 11

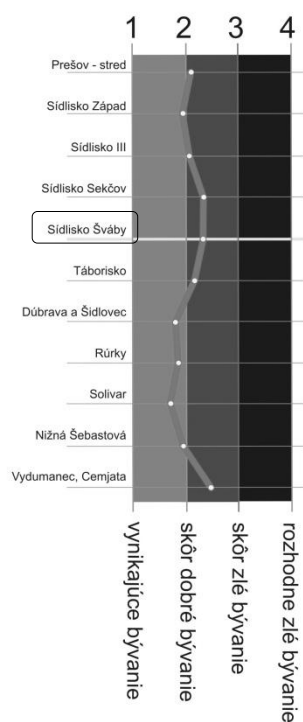
KTORÉ ČASTI MESTA PREŠOV
POVAŽUJETE ZA NAJLEPŠIE NA BÝVANIE?
HODNOTENIA OBYVATEĽOV SÍDLISKA III

zdroj: vlastný empirický výskum

Graf 12

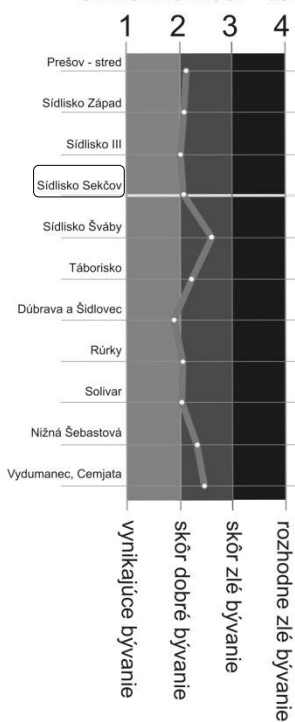
KTORÉ ČASTI MESTA PREŠOV
POVAŽUJETE ZA NAJLEPŠIE NA BÝVANIE?
HODNOTENIA OBYVATEĽOV SÍDLISKA ŠVÁBY

zdroj: vlastný empirický výskum

Graf 13

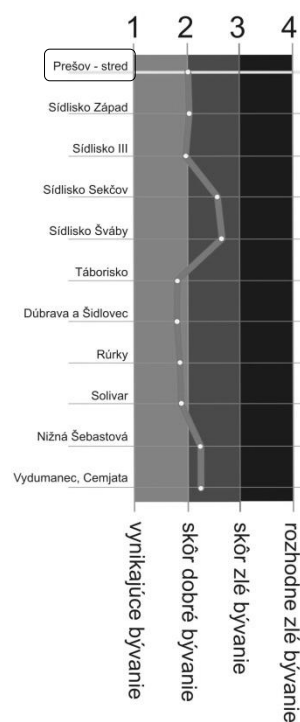
KTORÉ ČASTI MESTA PREŠOV
POVAŽUJETE ZA NAJLEPŠIE NA BÝVANIE?
HODNOTENIA OBYVATEĽOV
SÍDLISKA SEKČOV - JUH

zdroj: vlastný empirický výskum

Graf 14

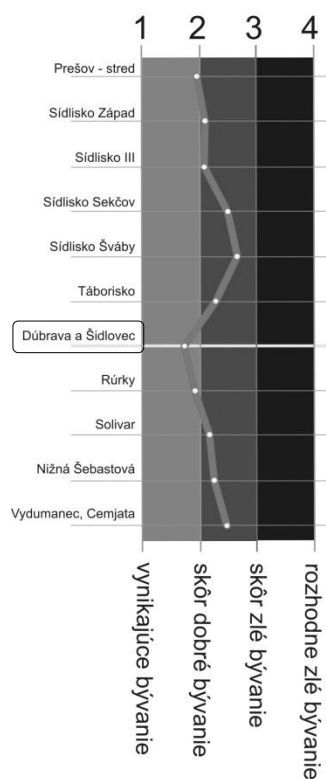
KTORÉ ČASTI MESTA PREŠOV
POVAŽUJETE ZA NAJLEPŠIE NA BÝVANIE?
HODNOTENIA OBYVATEĽOV TÁBORISKA

zdroj: vlastný empirický výskum

Graf 15

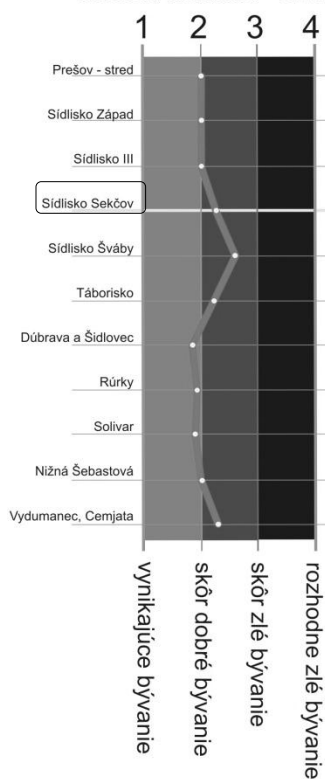
KTORÉ ČASTI MESTA PREŠOV
POVAŽUJETE ZA NAJLEPŠIE NA BÝVANIE?
HODNOTENIA OBYVATEĽOV ŠIDLOVCA

zdroj: vlastný empirický výskum

Graf 16

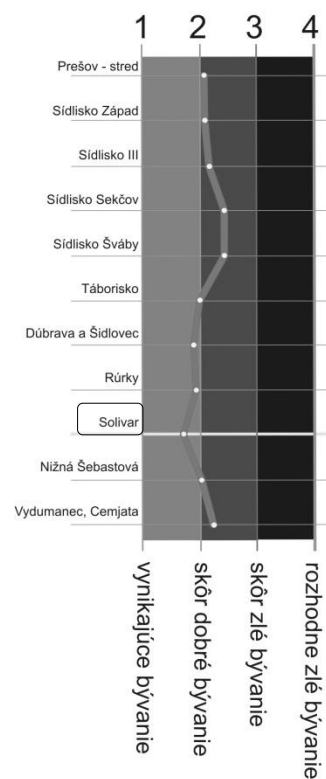
KTORÉ ČASTI MESTA PREŠOV
POVAŽUJETE ZA NAJLEPŠIE NA BÝVANIE?
HODNOTENIA OBYVATEĽOV
SÍDLISKA SEKČOV - SEVER

zdroj: vlastný empirický výskum

Graf 17

KTORÉ ČASTI MESTA PREŠOV
POVAŽUJETE ZA NAJLEPŠIE NA BÝVANIE?
HODNOTENIA OBYVATEĽOV SOLIVARU

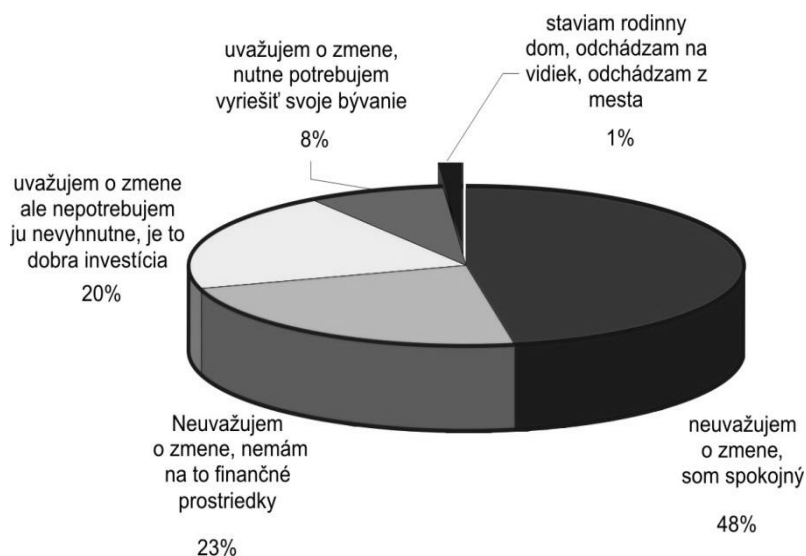

zdroj: vlastný empirický výskum

Väčšina oslovených neuvažuje o zmene svojho bývania (71,6 %), pričom 23 % respondentov ako dôvod uvádza nedostatok finančných prostriedkov (graf 18). Na základe komparácie s výsledkami prieskumu, ktorý bol realizovaný v r. 2005 (marec - apríl na vzorke 318 respondentov; Matlovič a kol. 2005) konštatujeme, že za dva a pol ročné obdobie došlo len k minimálnej zmene v otázke postoja Prešovčanov k svojmu bývaniu. Zaznamenali sme 4,1 % nárast podielu spokojnosti s bývaním a 3,7 % pokles u tých obyvateľov, ktorí vyjadrili len čiastočnú spokojnosť, resp. 0,5 % pokles skupiny nespokojných s úrovňou bývania (graf 19).

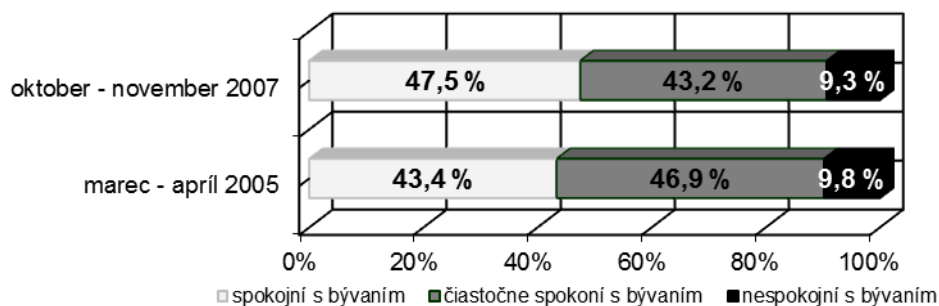
Najviac sa otázkou zmeny bývania zaoberajú Prešovčania s ukončeným vysokoškolským a vyšším odborným vzdelaním, čo predstavuje takmer 16 % hodnotenej vzorky (56 % zo skupiny uvažujúcich o zmene bývania) (graf 20, graf 21).

Graf 18: Podiel respondentov uvažujúcich o zmene bývania

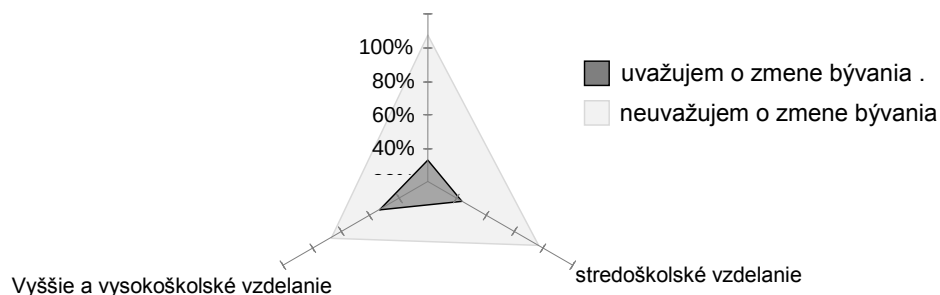
Zdroj: vlastný empirický výskum

Graf 19: Spokojnosť obyvateľov Prešova s bývaním (komparácia zisťovaní v r. 2005 a v r. 2007)

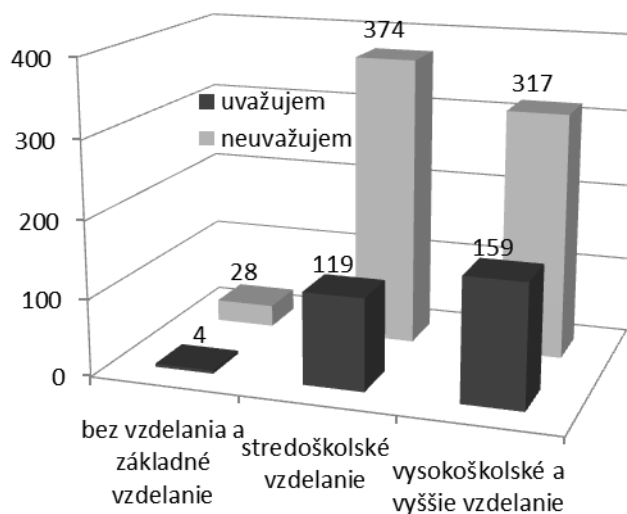

Zdroj: údaje za rok 2005: Matlovič a kol. (2005); údaje za rok 2007: vlastný empirický výskum

Graf 20: Podiel respondentov (ne)uvažujúcich o zmene bývania vzhľadom k najvyššiemu dosiahnutému stupňu vzdelania

Zdroj: vlastný empirický výskum

Graf 21: Počet respondentov (ne)uvažujúcich o zmene bývania vzhľadom k najvyššiemu dosiahnutému stupňu vzdelania

Zdroj: vlastný empirický výskum

Z hľadiska priestorovej diferenciácie je najvyššia koncentrácia respondentov, ktorí o uvažujú zmene bývania na prešovských sídliskách. Najvyššie percento zastúpenia vysokoškolsky vzdelaných respondentov uvažujúcich o zmene je v urbanistickom obvode Šváby (67 %), Sekčov III (47 %) a Pod Bykošom (43 %) (mapa 2; kvôli korektnosti analýzy sme zohľadnili iba urbanistické obvody s najvyššou koncentráciou obyvateľov, teda aj najvyššou početnosťou zastúpených respondentov vo vzorke). Ak porovnáme vybrané urbanistické obvody navzájom, tak najvyšší podiel respondentov uvažujúcich o zmene bývania je zo severnej časti sídliska Sekčov (Sekčov IV: 37 %, Sekčov III: 36 %) a zo sídliska Šváby (35 %). Naopak najvyššiu mieru spokojnosti prejavili respondenti zo Solivaru (82 %) a Sídliska III (Družba a Mladosť – 78 %) (mapa 2).

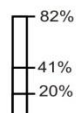
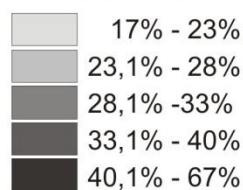
Mapa 2:

PODIEL RESPONDENTOV UVAŽUJÚCICH O ZMENE BÝVANIA

PODĽA VYBRANÝCH URBANISTICKÝCH OBVODOV

Autor: Kvetoslava Matlovičová
Zdroj: vlastný empirický výskum

Podiel respondentov, s vysokoškolským vzdelaním uvažujúcich o zmene bývania v rámci príslušného urbanistického obvodu:

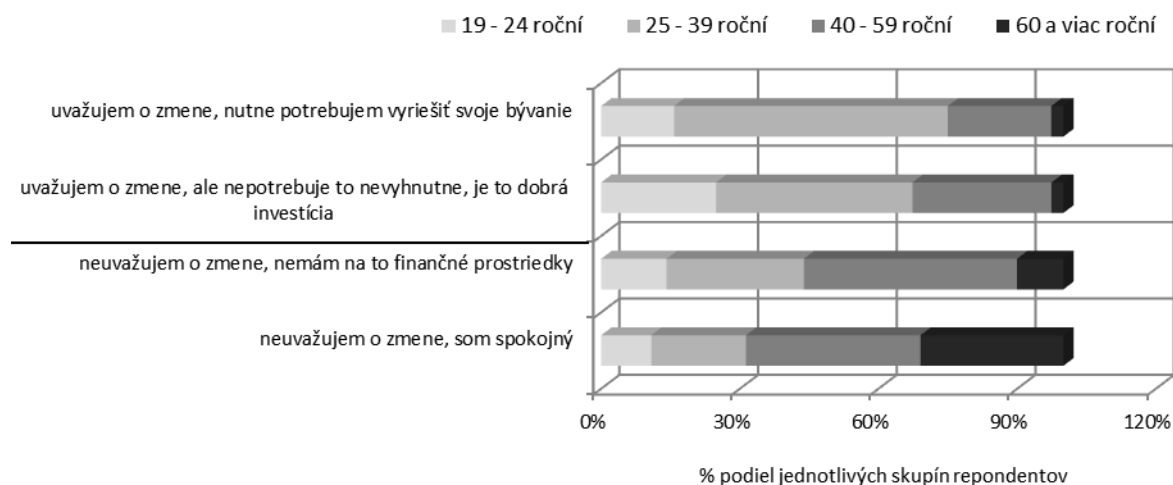
■ uvažujem o zmene bývania
□ neuvažujem o zmene bývania

0 2Km

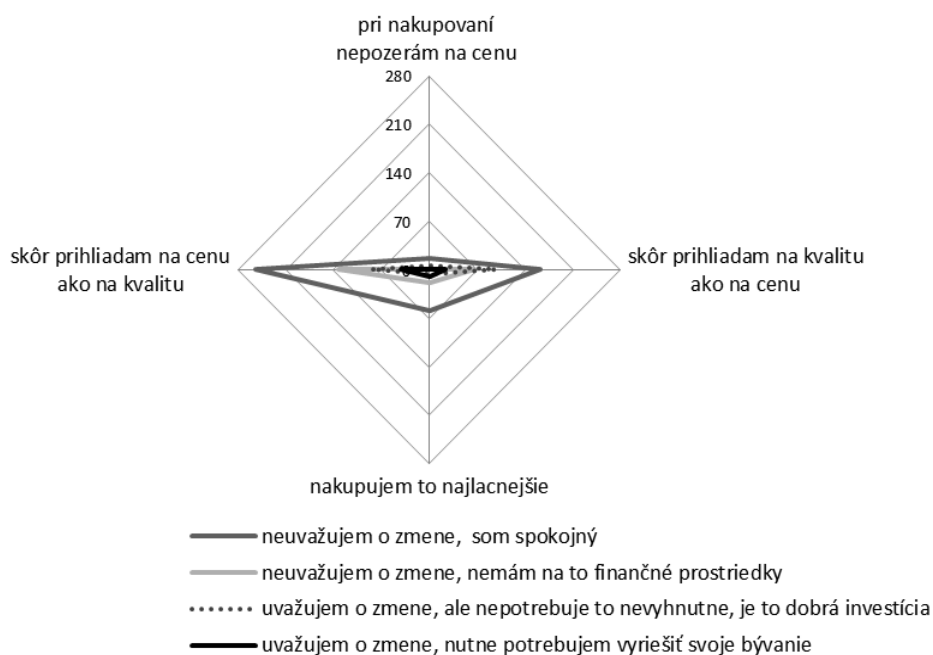
Vo vzťahu k veku respondentov (graf 22), najväčšiu mieru spokojnosti so svojim bývaním vyjadrila skupina 40 a viac ročných. Podiel nespokojných je najväčší u kohorty 25 - 39 ročných. Miera spokojnosti u respondentov narastá s pribúdajúcim vekom a naopak.

Graf 22: Podiel respondentov (ne)uvažujúcich o zmene bývania v závislosti od ich veku

Zdroj: vlastný empirický výskum

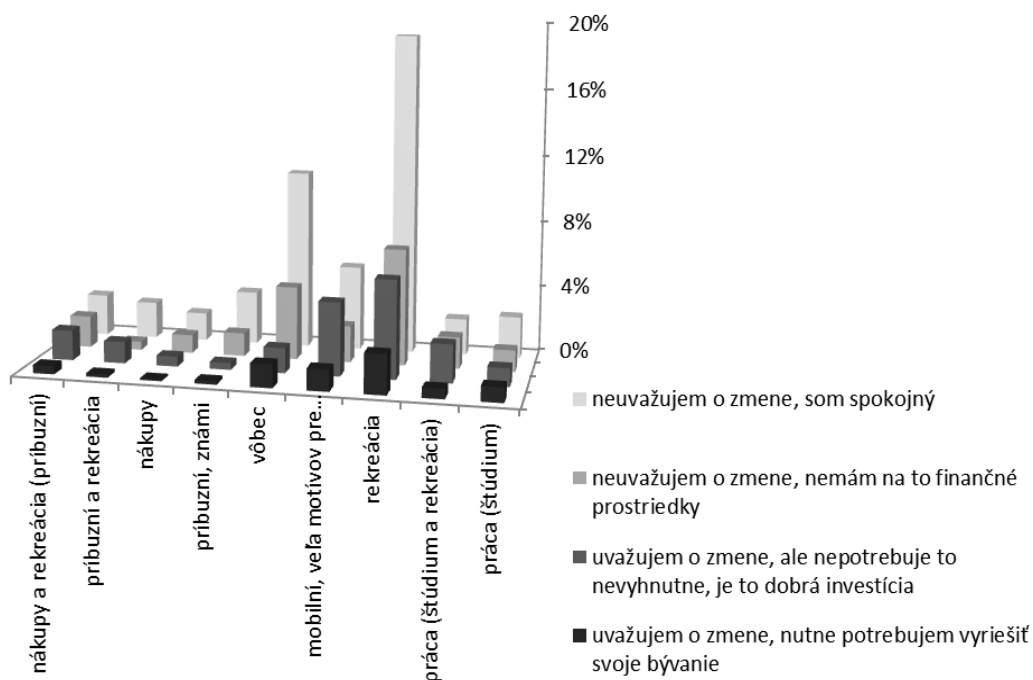
Deklarovaný zámer zmeny bývania veľmi úzko súvisí s úrovňou solventnosti. Výška finančných príjmov však patrí medzi citlivé údaje, ktoré je veľmi obtiažne získať. Tento údaj sme sa rozhodli získať nepriamo, prostredníctvom viacerých otázok (zamestnanie, preferované druhy nakupovaného spotrebného tovaru, dôvody cestovania do zahraničia, najvzdialenejšia navštívená dovolenková destinácia) a to aj napriek možnému riziku skreslenia prostredníctvom transformácie takto získaných odpovedí do podoby požadovanej konečnej informácie. Nasledujúce dva grafy 23 a 24 znázorňujú závislosť medzi deklarovaným záujmom o zmenu bývania a citlivosti na cenu pri nakupovaní spotrebných tovarov a uvádzanými dôvodmi cestovania do zahraničia. Ich analýzou sme zistili, že potreba riešenia bytovej otázky nemá zásadný vplyv na „šetrenie“ pri nakupovaní či prehodnocovaní výdavkov na rekreáciu. Skupina respondentov, ktorá sa vyjadrila, že nevyhnutne potrebuje vyriešiť svoje bývanie si dopraje aj dovolenku a pri nakupovaní prihliada na cenu, avšak nenakupuje to najlacnejšie. Tu by sme chceli poznamenať, že nejde o študentov, ale o zamestnancov štátnej a verejnej správy alebo zamestnancov súkromných firiem (63 %). Všeobecne skupina „spokojných“ vykazuje vyššiu citlivosť na cenu tovarov a do zahraničia cestujú buď za rekreáciou alebo vôbec. Skupina respondentov, ktorá uvažuje o zmene bývania, pretože to považuje za dobrú investíciu má spomedzi ostatných skupín najmenší podiel tých, ktorí zásadne nakupujú najlacnejší tovar. Ide o ľudí, ktorí veľa cestujú do zahraničia a uvádzajú aj veľmi rozmanité dôvody svojich ciest.

Graf 23: Počet respondentov (ne)uvažujúcich o zmene bývania v závislosti od citlivosti na cenu spotrebného tovaru

Zdroj: vlastný empirický výskum

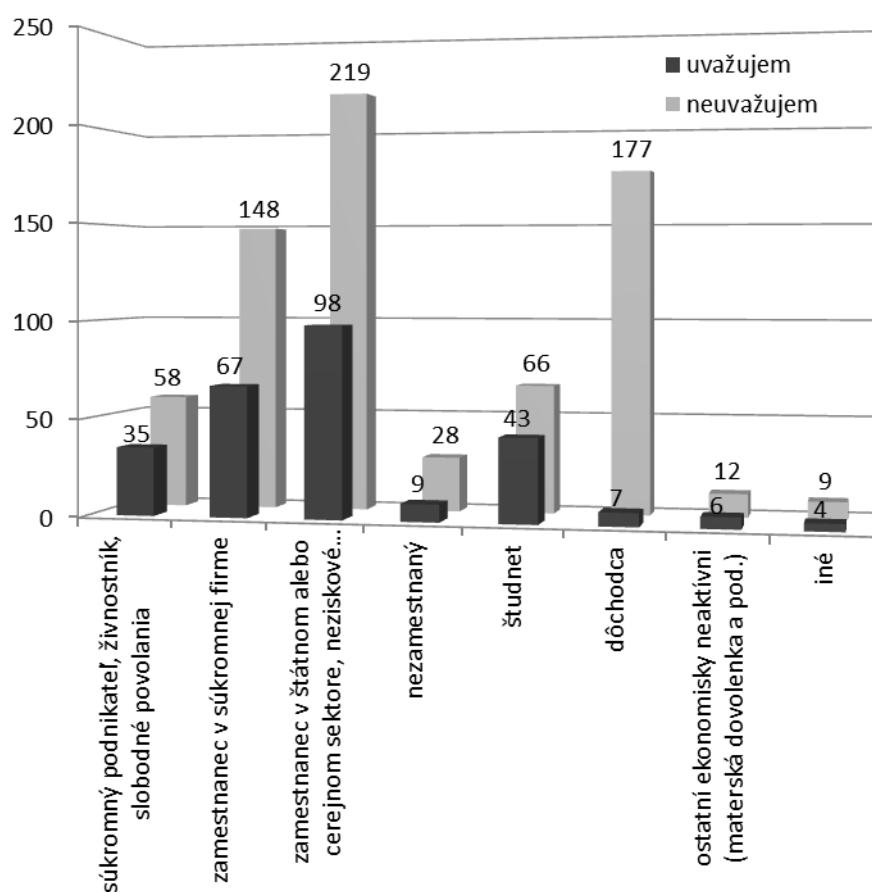
Graf 24: Podiel respondentov (ne)uvažujúcich o zmene bývania vo vzťahu k uvádzaným dôvodom k ceste do zahraničia

Zdroj: vlastný empirický výskum

Najvyšší relatívny podiel pri vzájomnej komparácii (ne)uvažujúcich o novom bývaní a zamestnaní (graf 25) je u študentov a podnikateľov (40 % z nich uvažuje o zmene bývania). U podnikateľov a živnostníkov to možno dať do súvisu so zvýšenými nárokmi na bývanie, relatívne vyššou finančnou solventnosťou v porovnaní s inými skupinami obyvateľov Prešova, ale aj chápaním kúpy nehnuteľnosti ako výhodnej investície vzhľadom k aktuálnej ekonomickej recesii a vzrastajúcim rizikom inflácie a znehodnocovania peňažných úspor. Vysoké percento neuvažujúcich o zmene bývania u študentov je pravdepodobne (aj napriek všeobecnému očakávaniu ich snahy osamostatniť sa) spôsobené vysokou mierou neistoty z budúcich príjmov v kontexte podrozvinutosti mesta Prešov vzhľadom k veľkostne podobným mestám na Slovensku (Matlovič, Matlovičová 2007).

Graf 25: Počet respondentov (ne)uvažujúcich o zmene bývania v závislosti od ich zamestnania

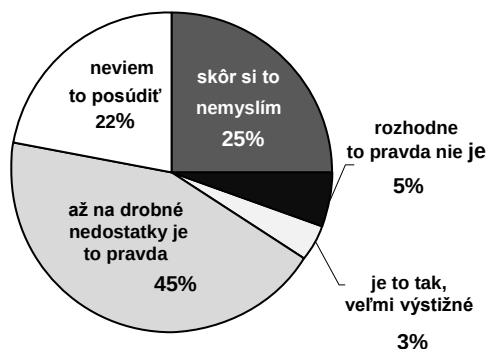

Zdroj: vlastný empirický výskum

Pomerne častou (zrejme však nie vždy dostatočne častou) témou diskusie v súvislosti s prípravou nových stavebných projektov je otázka ich vplyvu na životné prostredie. Žiaľ, na Slovensku (a nie len na Slovensku), sme často svedkami neprimeraných zásahov do prírodného a existujúceho mestského prostredia, motívom ktorých je vidina hodnotnej investície, ktorá má v konečnom dôsledku negatívny dopad na kvalitu života obyvateľov príslušného územia. Prešov má v tomto smere niekoľko problematických území, ktoré bývajú sporadicky témou programu mestských zastupiteľstiev. Uvedená problematika sa čiastočne odrazila aj pri hodnotení bývania, ktoré sme analyzovali vyššie.

V našom prieskume sme preto zisťovali, čo si respondenti myslia o výroku, že: „Prešov má v porovnaní s inými mestami na Slovensku zdravé životné prostredie“. Takmer polovica z opýtaných si myslí, že Prešov má v porovnaní s inými slovenskými mestami zdravé životné prostredie (graf 26), avšak viac ako štvrtina sa s tým celkom nestotožňuje. K otázke sa nevedelo vyjadriť 22 % opýtaných.

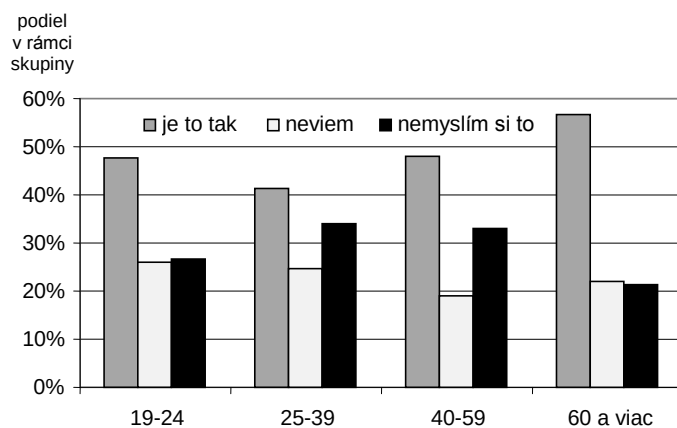
Graf 26: Hodnotenie výroku: „Prešov má v porovnaní s inými mestami na Slovensku zdravé životné prostredie“

Zdroj: vlastný empirický výskum

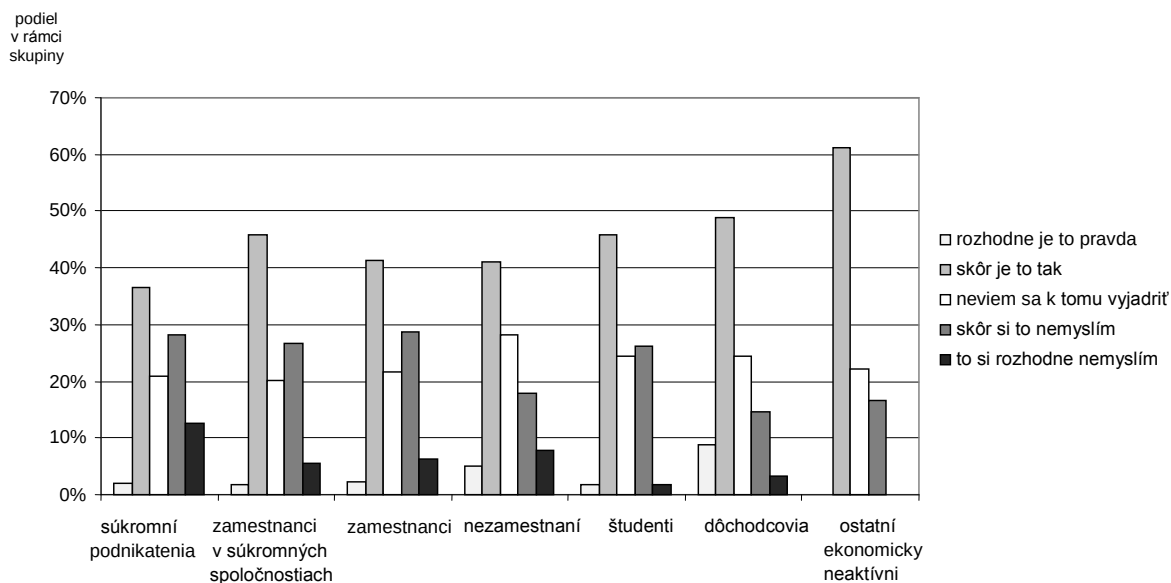
Najväčšiu spokojnosť a zároveň najmenšiu mieru kritiky prejavila najstaršia veková kategória respondentov. Najviac kritikov je vo veku od 25-59 rokov (34 % z uvedenej kategórie) (graf 27). Vo vzťahu k zamestnaniu respondentov je najkritickejšia skupina súkromných podnikateľov, v rámci ktorej si 42% myslí, že Prešov nemá v porovnaní s inými mestami Slovenska zdravé životné prostredie (kategória skôr si to nemyslím, rozhodne si to nemyslím spolu) (graf 28). Skôr pozitívny postoj zaujali dôchodcovia a ostatní ekonomicky neaktívni respondenti, u ktorých 60 % zhodnotilo výrok ako veľmi výstižný alebo skôr výstižný pri zanedbaní drobných nedostatkov. Pri tejto otázke sme predpokladali, že na odpovede bude mať určitý vplyv aj intenzita mobility vo vzťahu k početnosti ciest do Bratislavy, ktorú sme v našom prieskume zisťovali (graf 29). Respondenti, ktorí častejšie cestujú do nášho hlavného mesta, vzhľadom k jeho excentrickej polohe vo vzťahu k Prešovu, musia často krát precestovať väčšiu časť krajiny a teda majú lepšiu možnosť porovnať stav životného prostredia, takpovediac „na vlastné oči“. Ako sme už naznačili, so stúpajúcou intenzitou cestovania do Bratislavy mierne stúpa aj podiel respondentov s kritickým postojom k životnému prostrediu v Prešove (od 28 % až po 35 %) (graf 29).

Graf 27: Hodnotenie výroku: "Prešov má v porovnaní s inými mestami na Slovensku zdravé životné prostredie" (vo vzťahu k veku respondentov)

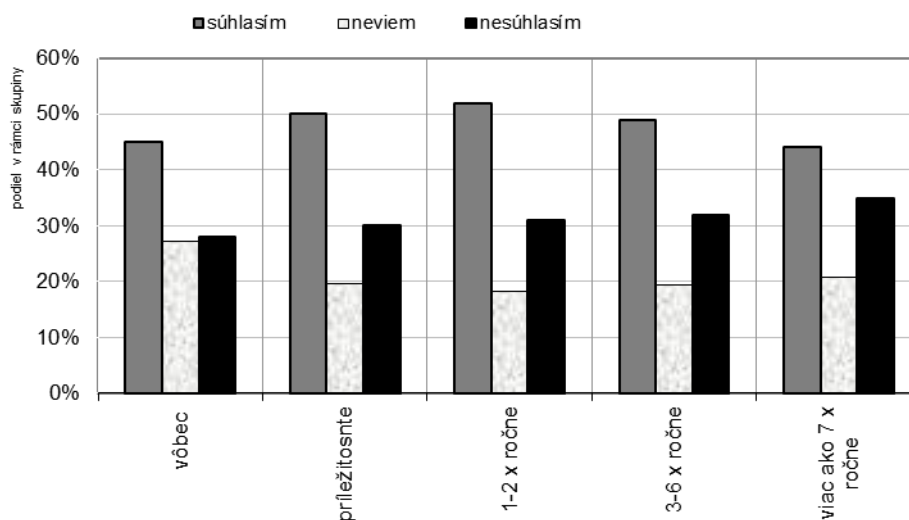

Zdroj: vlastný empirický výskum

Graf 28: Hodnotenie výroku: "Prešov má v porovnaní s inými mestami na Slovensku zdravé životné prostredie" (vo vzťahu k zamestnaniu respondentov)

Zdroj: vlastný empirický výskum

Graf 29: Hodnotenie výroku: „Prešov má v porovnaní s inými mestami na Slovensku zdravé životné prostredie“ (vo vzťahu k frekvencii počtu návštev Bratislavy počas roka)

Zdroj: vlastný empirický výskum

Napokon náš posledný predpoklad vo vzťahu k hodnotenému ukazovateľu bol, že postoj k otázke životného prostredia bude vykazovať aj istú mieru závislosti od miesta bydliska, t.j. k územiu, s ktorým má respondent najintenzívnejší každodenný kontakt. Na základe analýzy (mapa 3) sme zistili, že najpriaznivejšie vnímajú životné prostredie Prešova obyvatelia Sídlička III, čo pravdepodobne súvisí s pozitívnym hodnotením kvality bývania (viď vyššie). Toto sídlisko je v Prešove známe ako územie s vysokým zastúpením plôch verejnej zelene. Najhoršie v hodnotení kvality bývania dopadlo v našom prieskume sídlisko Šváby a aj tu sme zistili podobnosť vo vzťahu k predošlej otázke preferencie časti mesta pre bývanie. Samotní respondenti bývajúci v tejto časti mesta hodnotia životné prostredie mesta najhoršie spomedzi všetkých zohľadnených urbanistických obvodov. Je to zároveň jediný urbanistický obvod, kde prevláda negatívne hodnotenie nad pozitívnym (v mape 3 je zobrazené pravým polkruhom). Podobne je to aj pri hodnoteniach respondentov bývajúcich v miestnej časti sídlisko Sekčov. Hlavne jeho severná časť je známa ako „betónové sídlisko“ s nízkym zastúpením plôch verejnej zelene. To sa odrazilo aj pri hodnotení. V severnej časti je podiel oboch názorových táborov takmer vyrovnaný. Pomerne veľký podiel kritikov je aj v urbanistickom obvode Za mlynským náhonom II. Je to časť mesta, ktorou prechádza hlavná dopravná komunikácia Poprad – Košice. Táto je predmetom neustálej kritiky, pretože dostavba komunikácie, ktorá odkloní predovšetkým nákladnú dopravu, najviac zaťažujúcu životné prostredie v zmienenej časti mesta, bola dokončená až niekoľko rokov po našom prieskume (v r. 2011).

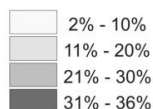
Mapa 3:

"PREŠOV MÁ V POROVNANÍ S INÝMI MESTAMI NA SLOVENSKU ZDRAVÉ ŽIVOTNÉ PROSTREDIE" ČO SI MYSLÍTE O TOMTO VÝROKU?

HODNOTENIE PODĽA VYBRANÝCH URBANISTICKÝCH OBLASTÍ

Autor: Kvetoslava Matlovičová
Zdroj: vlastný empirický výskum

Podiel neutrálneho postoja "neviem to posúdiť" z celkového počtu oslovených respondentov príslušného urbanistického obvodu:

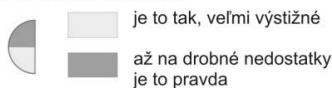
Podiel príslušnej názorovej skupiny z celkového počtu oslovených respondentov príslušného urbanistického obvodu:

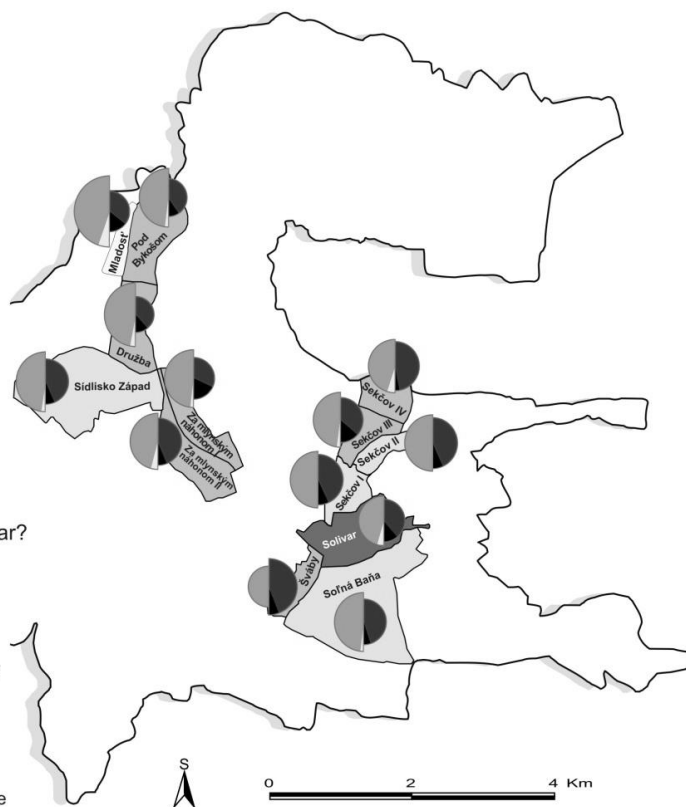
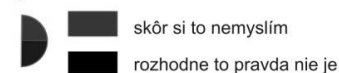
Ste spokojný s kvalitou prešovských obchodov ponúkajúcich spotrebný tovar?

Názorové skupiny:

1. pozitívne hodnotenie:

2. negatívne hodnotenie:

Syntéza percepcie vybraných atribútov intraurbánnej kvality prostredia mesta Prešov (súbor „Prešovčania“)

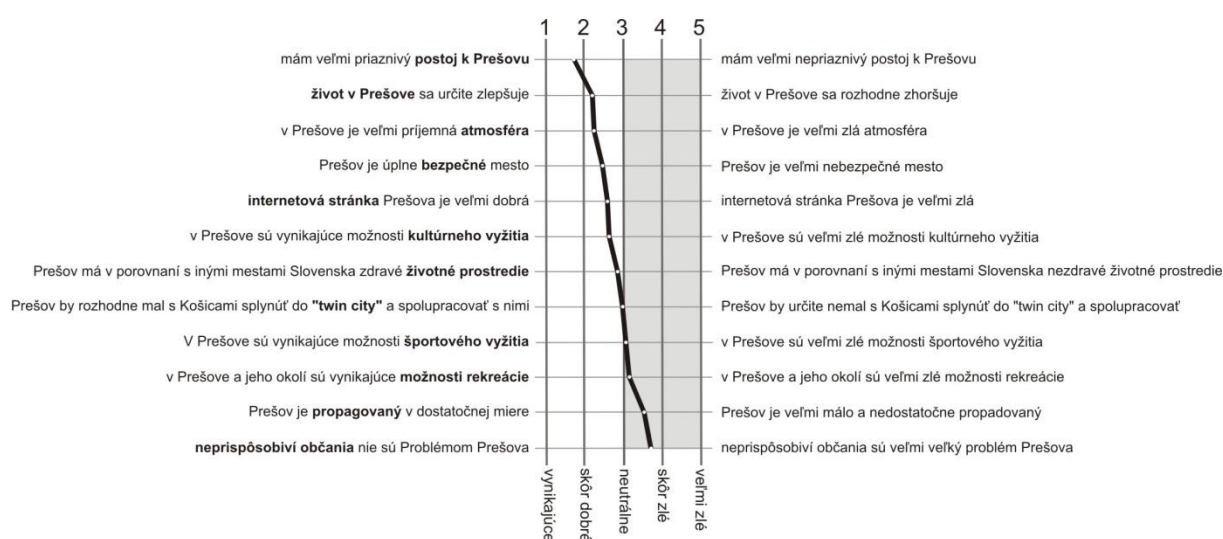
Predmetom nášho pomerne rozsiahleho percepčného výskumu boli aj iné atribúty vnímania mesta Prešov. Pri hodnotení vybraných atribútov mesta sme využili päťstupňovú Likertovu škálu a výsledky sme graficky znázornili sériou grafov (graf 30-34). Respondenti si mohli vyberať medzi piatimi stupňami hodnotení na škále medzi extrémnymi vzájomne opačnými adjektívami: od „vynikajúce“ až po „veľmi zlé“ (pri jednotlivých otázkach bol ich presný tvar prispôbosený kontextu).

Najhoršie posudzovaným atribútom mesta boli neprispôsobiví občania Prešova (predovšetkým Rómovia - viac Matlovičová 2010) ako aj úroveň propagácie mesta, ktorú len 24 % oslovených respondentov považuje za primeranú, resp. dostatočnú (viac Matlovičová, Matlovič 2009). K atribútom, ktorého celkové hodnotenie sa vychýlilo mierne na stranu kritiky, patrí aj vnímaná primeranosť možností rekreácie a trávenia voľného času v meste Prešov a jeho bezprostrednom okolí (viac v Matlovičová, Matlovič, Némethyová 2009). Možnosti športového vyžitia boli hodnotené neutrálne. Ostatné posudzované atribúty boli hodnotené pozitívne (graf 30).

Súčasťou posudzovaných atribútov bolo aj vnímanie perspektívy rozvoja Prešova jej aktuálnymi obyvateľmi. Okrem celkového postoja k mestu a percepcie realizovaných

rozvojových aktivít sme zisťovali aj názor Prešovčanov na otázku prehĺbenia spolupráce v rámci partnerskej a kooperačnej so susedným mestom Košice, ktoré by mohlo viesť k zvýšeniu rozvojového potenciálu a atraktivity územia pre potenciálnych investorov alebo návštevníkov. Tento osobitný prípad vytvárania sietí medzi dvoma susednými miestami má totiž potenciál zvyšovania ich konkurencieschopnosti. Ako sme však uviedli v inej práci (Matlovičová, Matlovič 2010), jedným z dôležitých predpokladov formovania sieťovej spolupráce je dôvera a široká podpora a akceptácia partnerstiev u čo možno najväčšieho počtu obyvateľov a subjektov pôsobiach na územiach uvažujúcich o užšej spolupráci. V opačnom prípade môže byť ohrozená implementácia zamýšľaných projektov a hrozí, že ustrnú len v deklaratívnej polohe. Jednou z núkajúcich sa otázok bola možnosť prekonania doteraz dominujúcej stratégie maximalizácie konkurencie medzi mestami jej nahradením kooperačnou stratégiou, ktorá môže zvýšiť konkurencieschopnosť aktérov kooperačnej siete vo vzťahu k vonkajšiemu prostrediu. V rámci nášho empirického výskumu sme preto skúmali, do akej miery je zblížovanie Prešova a Košíc akceptovateľné pre obyvateľov Prešova, resp. či je možné identifikovať názorovú diferenciáciu u jednotlivých sociálno-demografických skupín obyvateľov mesta. Z výsledkov analýzy je zrejmé, že myšlienka spolupráce oboch miest rozdelila respondentov zo skupiny Prešovčania do dvoch takmer rovnako veľkých názorových táborov. Spoluprácu Košíc a Prešova odmietlo 39 % a za prínosnú a možnú ju považuje 41 % respondentov. V tomto smere sa ukazuje, že ak miestne authority chcú zabezpečiť širšiu podporu deklarovanej spolupráce, bude potrebné zvýšiť mieru informovanosti obyvateľov o možných pozitívach a to predovšetkým u ľudí s nižším vzdelaním. (viac Matlovičová, Matlovič 2010)

Graf 30: Komparácia hodnotenia vybraných atribútov mesta Prešov (súbor "Prešovčania")

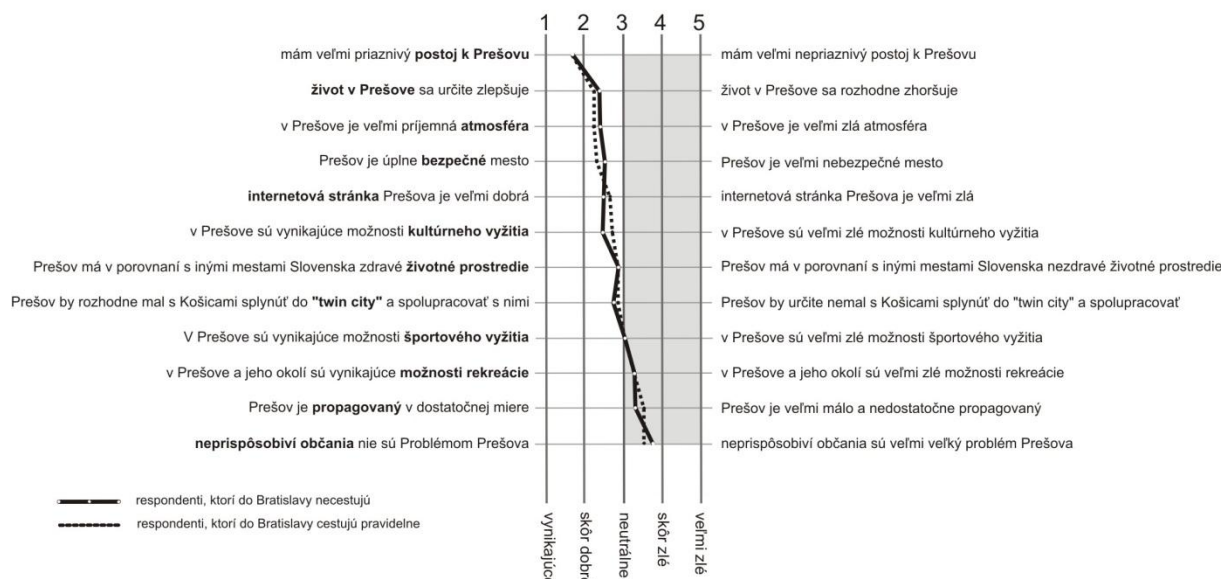

Zdroj: vlastný empirický výskum

Hodnotenú atribúty mesta sme podrobili detailnejšej analýze. Pri komparácii hodnotení jednotlivých vybraných atribútov mesta podľa stupňa mobility respondentov sme zistili, že mobilnejší respondenti sú kritickejší ako respondenti, ktorí do Bratislavy necestujú. Respondenti, ktorí pravidelne cestujú do Bratislavy hodnotili kritickejšie napríklad možnosti kultúrneho vyžitia, kvalitu webovej stránky mesta, mieru a kvalitu propagácie mesta. Na druhej strane vyjadrili pozitívnejší postoj k myšlienke súmestia Prešov - Košice a menej kritický postoj k neprispôsobivým občanom. Prezentovali tiež optimistickejší pohľad na atmosféru a bezpečnosť v meste a na perspektívy jeho rozvoja ako skupina menej mobilných respondentov (graf 31). K podobným, dokonca ešte jednoznačnejším výsledkom sme sa

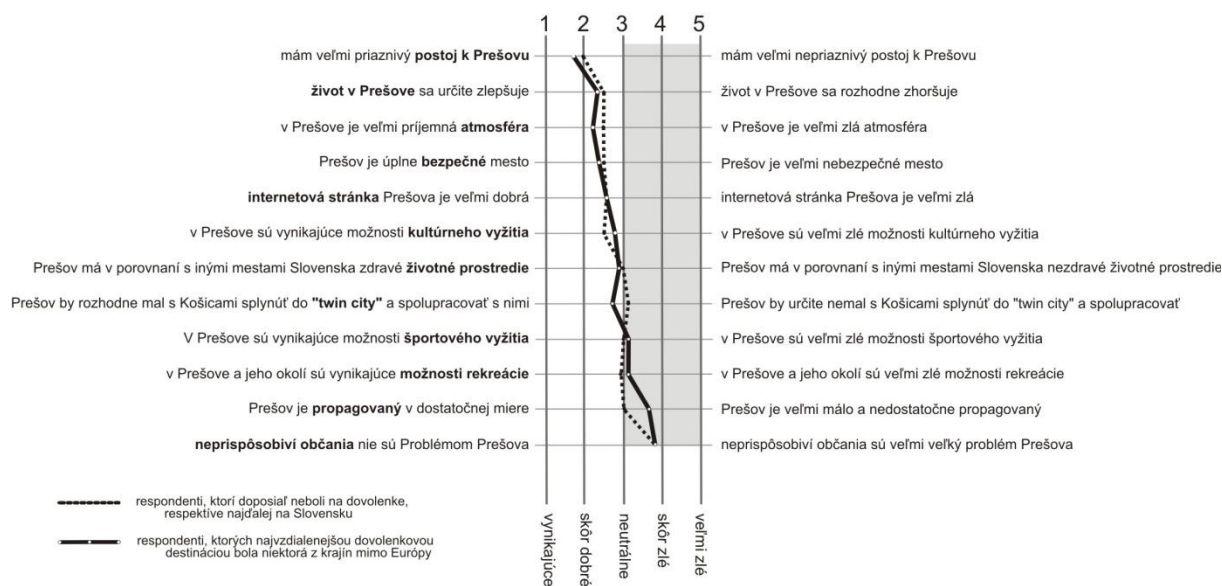
dopracovali pri komparácii respondentov, ktorí mali možnosť (či už pracovne alebo súkromne) vycestovať mimo Európy na jednej strane a respondentov, ktorí ešte nikdy neboli na dovolenke, resp. ak boli, tak len na území Slovenska (graf 32). Prvá „mobilná skupina“ mala tendenciu omnoho kritickejšie hodnotiť úroveň propagácie mesta, možnosti rekreácie, športového a kultúrneho vyžitia. Na druhej strane vo väčšej miere inklinujú k myšlienke súmestia Prešov - Košice a tiež majú optimistickjší pohľad na atmosféru a bezpečnosť v meste a na perspektívy jeho rozvoja ako skupina menej mobilných respondentov (Matlovičová, Matlovič 2010).

Graf 31: Komparácia hodnotenia vybraných atribútov mesta Prešov (súbor „Prešovčania“) vo vzťahu k počtosti návštev Bratislavy

Zdroj: vlastný empirický výskum

Graf 32: Komparácia hodnotenia vybraných atribútov mesta Prešov (súbor „Prešovčania“) vo vzťahu k najvzdialenejšej dovolenkovej destinácii, ktorú mali možnosť respondenti navštíviť

Zdroj: vlastný empirický výskum

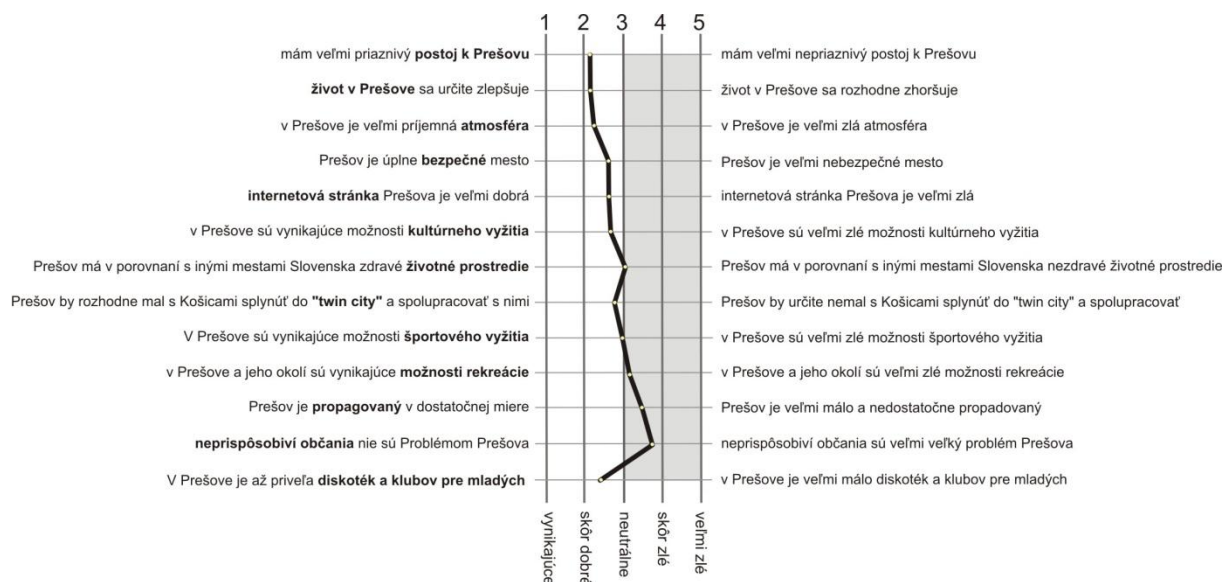
Syntéza percepcie vybraných atribútov intraurbánnej kvality prostredia mesta Prešov (súbor „Maturanti“)

Podobne ako pri predchádzajúcej časti „Prešovčania“, sme syntézu percepcie vybraných atribútov intraurbánnej kvality prostredia mesta Prešov analyzovali aj u skupiny študentov maturitných ročníkov (súbor „Maturanti“) na prešovských stredných školách (graf 33).

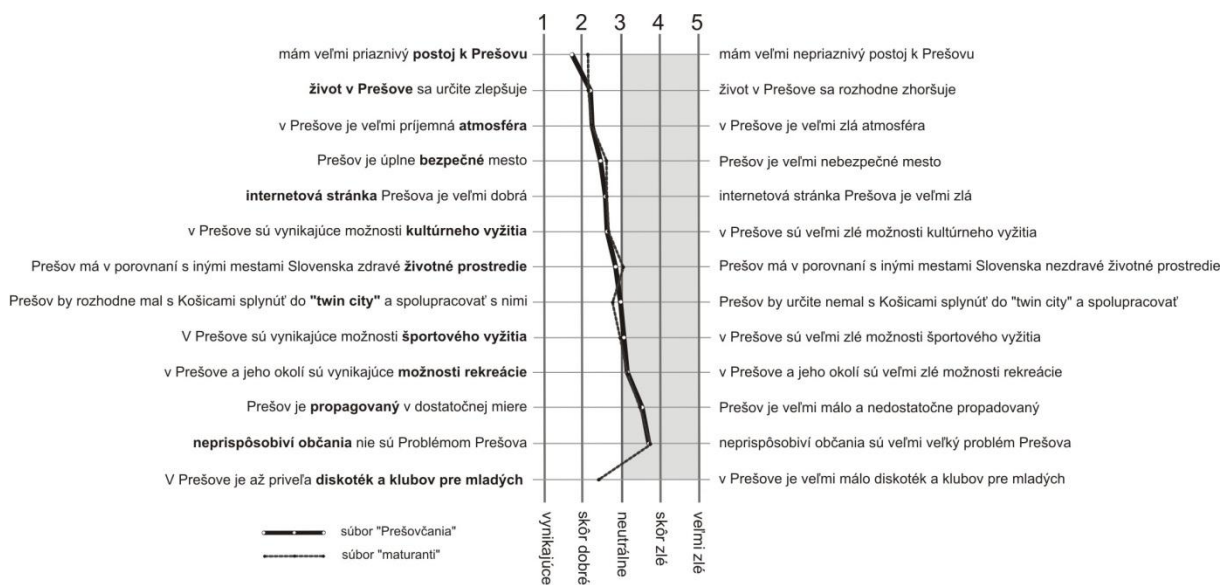
Najhoršie posudzovaným atribútom sú rovnako aj v tomto prípade neprispôsobiví obyvatelia mesta, ktorých hodnotenie dosiahlo najvyššiu hodnotu 3.7, čo možno verbálne označiť ako skôr zle vnímaný atribút mesta. Rovnako skôr negatívne je hodnotená úroveň propagácie mesta, ktorá prekračuje neutrálnu hodnotu tri (3.4). Len mierne, avšak predsa len na stranu negatívneho postoja, sa vychýľuje hodnotenie možností rekreácie v Prešove a jeho bezprostrednom okolí. Naopak ako skôr dobrý hodnotia „maturanti“ svoj postoj k mestu Prešov ako aj atmosféru v meste a rovnako sú optimisti pri hodnotení perspektívy rozvoja mesta.

Komparáciou hodnotení oboch cieľových skupín (graf 34), sme zistili len malé odchýlky. Najvýraznejšia je pri hodnotení postoja k mestu. „Maturanti“ prejavili menej priaznivý postoj k Prešovu ako skupina „Prešovčania“. Rovnako horšie hodnotia životné prostredie a úroveň bezpečnosti v meste. Jediný atribút, kde je výraznejšia odchýlka opačným smerom, t.j. kde maturanti majú priaznivejší postoj ako „Prešovčania“, je v otázke postoja k prípadnému projektu súmestia „twin city“ Košice-Prešov. Je však potrebné poznamenať, že uvedené odlišnosti sú pomerne málo výrazné a teda hodnotenie atribútov mesta Prešov bolo v oboch sledovaných súboroch veľmi podobné.

Graf 33: Hodnotenie vybraných atribútov mesta Prešov (súbor „maturanti“)

Zdroj: vlastný empirický výskum

Graf 34: Hodnotenie vybraných atribútov mesta Prešov (komparácia hodnotení respondentov súboru „Prešovčania“ a súboru „maturanti“)

Zdroj: vlastný empirický výskum

4 Záver

Marketing územia ako strešný územný rozvojový koncept pokúšajúci sa o koordináciu súboru rozvojových stratégií predovšetkým z pohľadu troch kľúčových cieľových skupín: podnikateľov, turistov a nových obyvateľov, je považovaný za dôležitú súčasť plánovania územného rozvoja. Jeho dôležitou súčasťou v rámci plánov zameraných na interné prostredie územia a v rámci neho na obyvateľov býva stratégia zlepšenia kvality života jeho obyvateľov. Z pohľadu konkurencieschopnosti územia ide o vytvorenie takých podmienok pre život, ktoré budú schopné uspokojiť potreby cieľových segmentov lepšie ako iné územia súťažiacie o ich priazeň. Prílišná subjektivita a multidimenzionalita konceptu kvality života je však považovaná za vážny problém konštrukcie dôveryhodných komplexných kvantitatívnych ukazovateľov, ktoré by ju dokázali jednoznačne určiť a porovnávať. Napriek nepresnosti a neúplnosti záverov, ku ktorým je možné dospieť pri pokusoch o jej odmeranie, však patrí tento druh štúdií v praxi medzi veľmi žiadané, pretože ponúka možnosť vzájomného porovnávania konkurencieschopnosti území v oblasti ponuky pre ich obyvateľov.

Použitá literatúra:

- [1] EISINGER, P. (2000): The politics of bread and circuses. Building the city for the visitor class, *Urban Affairs Review* Vol. 35, No. 33, pp. 316–33
- [2] FAIRSTEIN S. S., JUD D. R. (EDS) (1999): *The Tourist City*, May 03, New Haven, London: Yale University Press, 352 p.
- [3] HOSPERS G-J. (2011): Place-marketing in shrinking Europe: Some Geographical Notes, *Tijdschrift voor economische en sociale geografie, Journal of Economic and Social Geography*, Vol. 102, No. 3, Royal Dutch Geographical Society KNAG, Singapore

- [4] IRA V., ŠUŠKA P., (2006): Percepcia kvality života v mestskom prostredí (na príklade mesta Partizánske). *Geografická revue*, 2, 309-332.
- [5] KLINGHOLZ R. (2009): Europe's Real Demographic Challenge. *Policy Review*, Oct/Nov2009, Issue 157, p61-70, 10p.
- [6] KOREC P., SMATANOVÁ E. (1999): Perception of housing quarters quality in Bratislava by its inhabitants, *AFRNUC Geographica Supplementum 2/II*, 223-234.
- [7] MATLOVIČ R. (1992): Behaviorálna geografia, geografia percepcie a výskum vnútornej štruktúry mesta (na príklade Prešova). In Drgoňa, V. (ed.): *Regionálne systémy životného prostredia*, SGS Nitra - Wien, s. 139-143.
- [8] MATLOVIČ R., MATLOVIČOVÁ K. (2007): Koncept miesta vo vývoji geografického myslenia in Kraft, S., Mičková, K., Rypl, J., Švec, P., Vančura M.(eds.): *Česká geografie v Evropském prostoru, sborník příspěvku XXI. sjezdu České geografické společnosti, 30.8.-2.9.2006, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích*, ISBN 978-80-7040-986-2, s. 181-190, dostupné aj na: <http://www.fhvp.unipo.sk/~matlovicova/publikacnacinnost.htm>
- [9] MATLOVIČOVÁ K. (2009): What is the Colour of Prešov? An Analysis of Colour Associations in the Population Evoked by a Geographical Area as the Foundation for Creating an Acceptable City Brand, *Acta Facultatis Studiorum Humanitatis et Naturae Universitatis Prešovensis, Prírodné vedy, Folia Geographica*, 14, ISSN 1336-6149, ISSN 1336-6157, PU Prešov, s. 167-179, dostupné aj na: <http://www.fhvp.unipo.sk/~matlovicova/publikacnacinnost.htm>
- [10] MATLOVIČOVÁ K., MATLOVIČ R. (2009): Analýza obyvateľmi preferovaných komunikačných kanálov, vo vzťahu k územnej samospráve (príklad mesta Prešov), *Acta oeconomica No 26, Úloha územných samospráv v regionálnom rozvoji*, Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela, Banská Bystrica, ISBN 978-80-8083-916-1, dostupné aj na: <http://www.fhvp.unipo.sk/~matlovicova/publikacnacinnost.htm>
- [11] MATLOVIČOVÁ K., MATLOVIČ R., NÉMETHYOVÁ B. (2009): Perception of the potential of Prešov for recreation and leisure-time activities by its inhabitants / Percepcia potenciálu Prešova pre rekreáciu a voľnočasové aktivity jeho obyvateľmi in *Aktywnosc turystyczno-rekreacyjna w obiektach dziedzictwa kulturowego I przyrodniczego*, pod redakcją J. Ruta i P. Ruta, Uniwersytet Rzeszowski Wydział Wychowania Fizycznego, Katedra Gospodarki Turystycznej, Rzeszow 2009, ISBN 83-926640-5-5, chapter II, pp.: 170-179, dostupné aj na: <http://www.fhvp.unipo.sk/~matlovicova/publikacnacinnost.htm>
- [12] MATLOVIČOVÁ K. (2010): Percepcia bezpečnostného rizika v meste Prešov, *Geografia Cassoviensis, ročník IV., 2 / 2010*, ISSN 1337 – 6748, s. 987-106, dostupné aj na: <http://www.fhvp.unipo.sk/~matlovicova/publikacnacinnost.htm>
- [13] MATLOVIČOVÁ K., MATLOVIČ R. (2010): Percepcia sieťovania miest ako nástroja zvýšenia ich konkurenceschopnosti (empirický príklad Košíc a Prešova), in Fňukal M., Frajer J., Hercik J. (eds.): *Sborník příspěvků z konference, 50 let geografie na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci*, 2010, ISBN 978-80-

- 244-2493-4, s. 429-442, dostupné aj na:
<http://www.fhvp.unipo.sk/~matlovicova/publikacnacinnost.htm>
- [14] MATLOVIČOVÁ K., SOVIČOVÁ I. (2010): Analýza vonkajšieho imidžu mesta Prešov, *Geografia Cassoviensis*, ročník IV., 2 / 2010, ISSN 1337 – 6748, s. 107-113, dostupné aj na: <http://www.fhvp.unipo.sk/~matlovicova/publikacnacinnost.htm>
- [15] MATLOVIČOVÁ K. (2011): Analýza interného imidžu mesta Prešov, *Acta Facultatis Studiorum Humanitatis et Naturae Universitatis Prešovensis, Prírodné vedy, Folia Geographica*, 17, Ročník LII, ISSN 1336-6149, ISSN 1336-6157, PU Prešov, s. 217-241, dostupné aj na:
<http://www.fhvp.unipo.sk/~matlovicova/publikacnacinnost.htm>
- [16] OLSSON K., BERGLUND E. (2009): City Marketing: The Role of the Citizens, kapitola 8, pp. 127-143 in Nyseth T., Viken A. (eds.): *Place Reinvention, Northern Perspectives*, Ashgate Publishing Limited, England, ISBN 9780754674757 (hbk), 246 p.
- [17] SANDERCOCK (2003): *Cosmopolis II: Mongrel Cities in the 21st Century*, London and New York: Continuum, 2003, Images by Peter Lyssiotis, 291 p., ISBN: 0826464637.
- [18] SIWEK T. (2011): *Percepce geografického prostoru*, Česká geografická společnost, Praha, ISBN: 978-80-904521-7-6, 164 s.
- [19] TOBLER W. R. (1970): A Computer Movie Simulating Urban Growth in the Detroit Region, *Economic Geography*, Vol. 46, Supplement: Proceedings. International Geographical Union, Commission on Quantitative Methods (Jun., 1970), Published by: Clark University, pp. 234-240
- [20] ZUKIN, S. (1995): *The Cultures of Cities*, Blackwell, Cambridge, MA, and Oxford, ISBN 1 55786 436 5, 336 pp.

Autorka

RNDr. Kvetoslava Matlovičová, PhD.

Prešovská univerzita

Katedra geografie a regionálneho rozvoja

Email: kveta.matlovicova@gmail.com